

INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS TEHNOĻIJU LIETOŠANA MĀJSAIMNIECĪBĀS 2018. GADĀ



Centrālā statistikas pārvalde

Informatīvais apskats



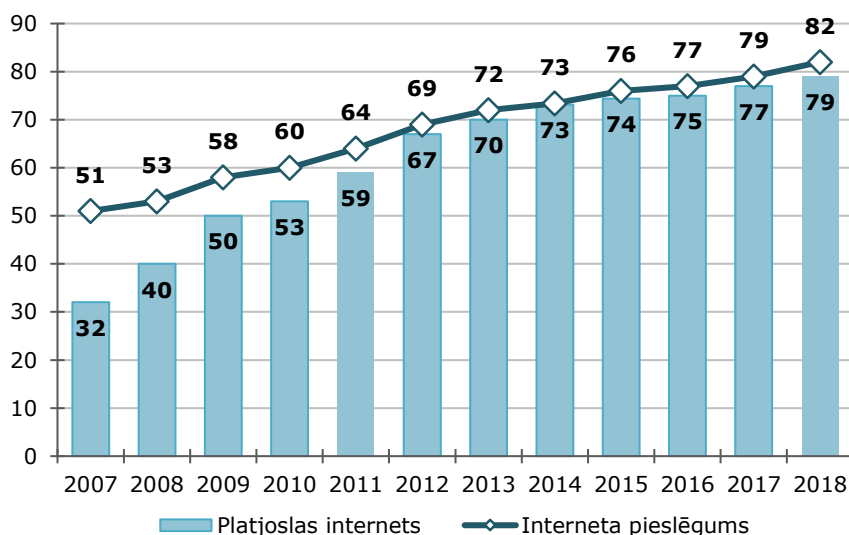
GALVENIE INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS TEHNOĻIJU (IKT) RĀDĪTĀJI MĀJSAIMNIECĪBĀS 2018. GADĀ

- Regulāru (lieto vismaz reizi nedēļā) interneta lietotāju skaits sasniedzis 81 %. Visbiežāk internetu lieto studenti un skolēni.
- Datu uzglabāšanas vietnes (mākoņus) internetā izmanto 26 % iedzīvotāju.
- 50 % iedzīvotāju nosūta aizpildītas valsts vai pašvaldību pakalpojumu sniedzēju veidlapas tiešsaistē.
- 55 % Latvijas iedzīvotāju vismaz reizi gadā veic pirkumus internetā personīgiem mērķiem.
- 52 % iedzīvotāju lieto mobilo tālruni vai viedtālruni, lai piekļūtu internetam ārpus mājām vai darba.

1. INTERNETA PIEEJAMĪBA

2018. gada pirmajā pusgadā notika iedzīvotāju apsekojums par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošanu. Tā rezultāti liecina, ka 2018. gadā internets ir pieejams 82 % mājsaimniecību, savukārt 2008. gadā internets bija 53 % mājsaimniecību. Interneta pieejamība ietver vai nu fiksēto platjoslas pieslēgumu, vai mobilā interneta pieslēgumu vismaz vienam mājsaimniecības loceklim.

Internets mājsaimniecībās
(% no mājsaimniecību kopskaita)



2018. gadā lielākajā daļā mājsaimniecību (79 %) ir platjoslas interneta pieslēgums. Pēdējo piecu gadu laikā šis rādītājs pieaudzis par deviņiem procentpunktiem.

2017. gadā veiktā apsekojuma dati liecināja, ka pastāv dažādi iemesli, kāpēc mājsaimniecībā nav pieejams internets. Galvenais iemesls interneta neesamībai tika minēts tas, ka internets nav nepieciešams (53 % mājsaimniecību, kurās internets nebija pieejams), tāpat būtisks faktors bija iemaņu trūkums, ko minēja 36 % mājsaimniecību, kā arī augstās iekārtu izmaksas (30 % mājsaimniecību). Kopš 2010. gada ir ievērojami samazinājies to mājsaimniecību īpatsvars, kas kā iemeslu interneta neesamībai mājsaimniecībā min augstās izmaksas iekārtām (samazinājās par 28 %) un izmaksas interneta piekļuvei (par 34 %).

Saturs

1. INTERNETA PIEEJAMĪBA 1

2. INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS TEHNOĻIJU LIETOŠANA 3

2.1. Interneta lietošana 3

2.2. Interneta lietošana sadarbībai ar valsts un sabiedriskajām iestādēm 5

2.3. Preču vai pakalpojumu pirkšana internetā 5

2.4. Drošība internetā 7

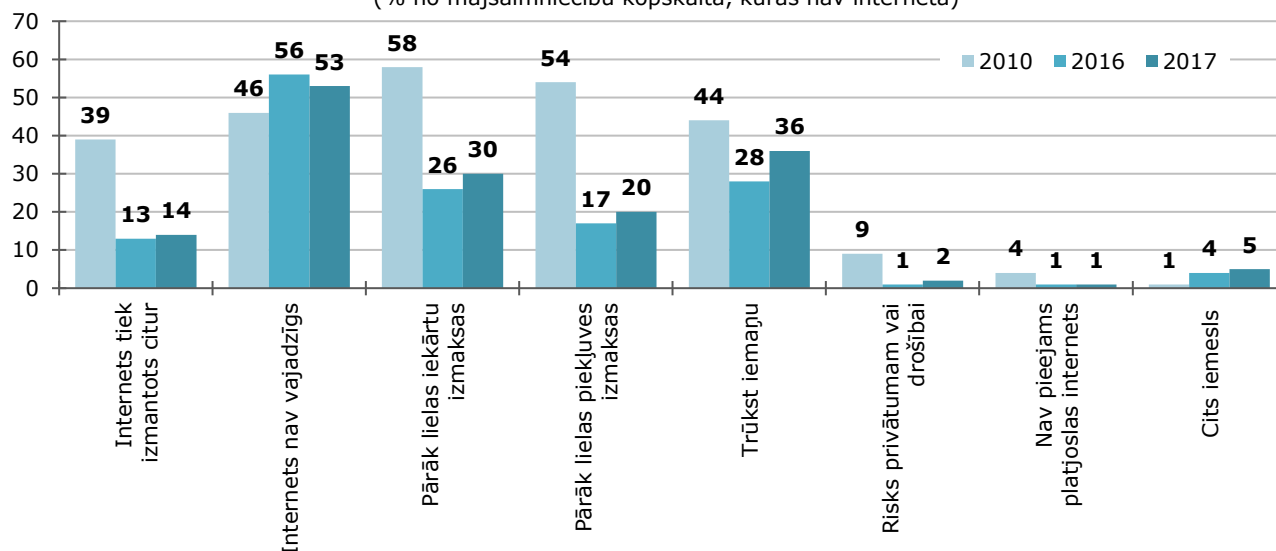
2.5. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošana darba vietā 8

METODOĻIŠKIE PASKAIDROJUMI 8

2018

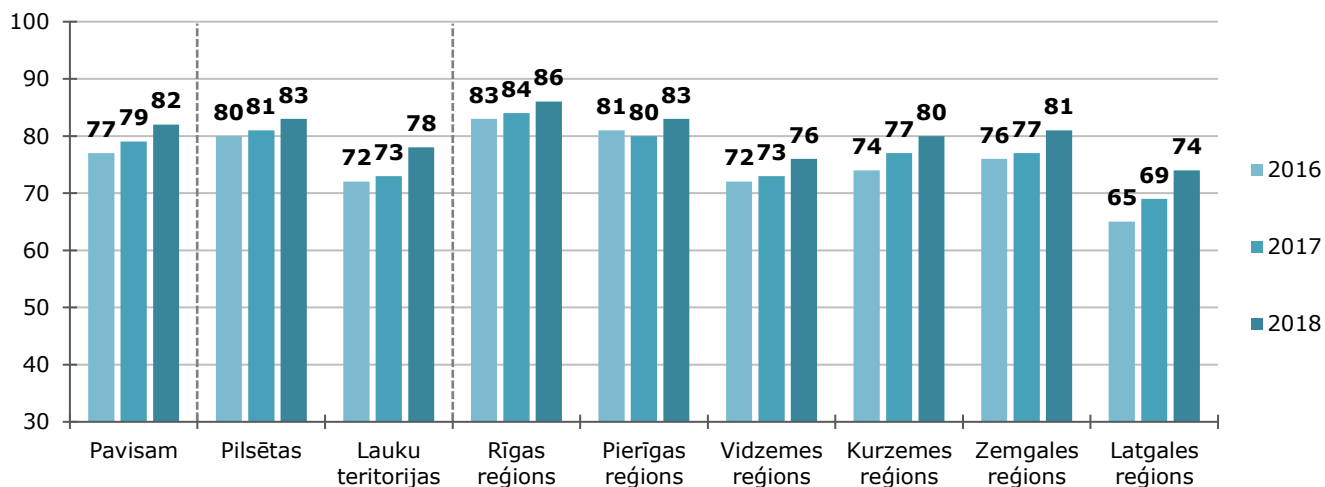
18-026-000

Iemesli, kāpēc mājsaimniecībās nav interneta
(% no mājsaimniecību kopskaita, kurās nav interneta)



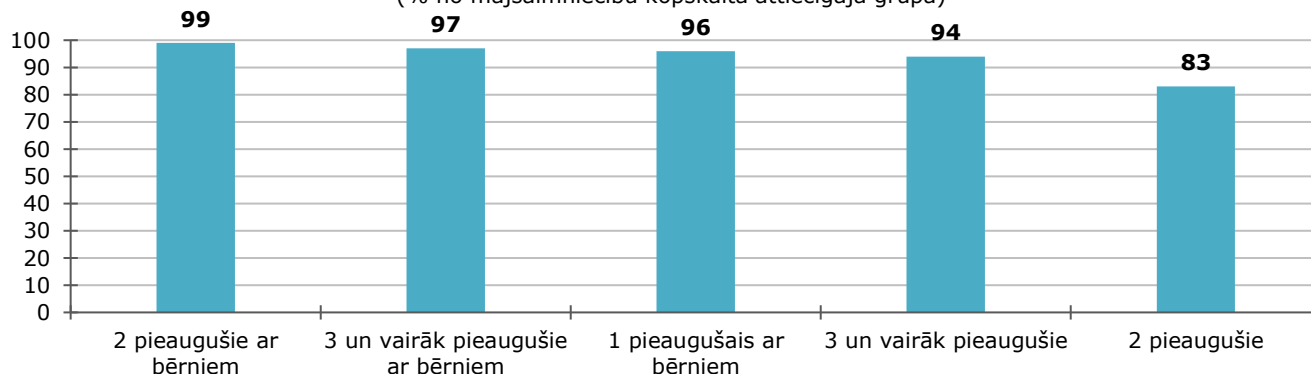
Katru gadu palielinās interneta pieejamība visā Latvijas teritorijā. Visbiežāk internets ir pieejams Latvijas pilsētu mājsaimniecībās (83 %). Lauku teritorijās interneta pieejamība katru gadu palielinās – 2018. gadā tā sasniesi 78 %, šis rādītājs, salīdzinot ar 2017. gadu, ir pieaudzis par pieciem procentpunktiem. Visbiežāk internets ir pieejams Rīgas reģiona (86 %) un Pierīgas reģiona (83 %) mājsaimniecībām, bet visretāk – Latgales reģiona mājsaimniecībām (74 %). Visstraujākais interneta pieejamības kāpums, salīdzinot ar 2017. gadu, novērots Latgales reģionā, kur tas pieaudzis par pieciem procentpunktiem.

Internets mājsaimniecībās statistiskajos reģionos, pilsētās un lauku teritorijās
(% no mājsaimniecību kopskaita attiecīgajā grupā)



Interneta pieejamība ir augstāka mājsaimniecībās, kurās ir bērni (2018. gadā – 98 %), nekā mājsaimniecībās bez bērniem – 76 %.

Interneta pieejamība dažāda tipa mājsaimniecībās gada sākumā
(% no mājsaimniecību kopskaita attiecīgajā grupā)



2. INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS TEHNOLOĢIJU LIETOŠANA

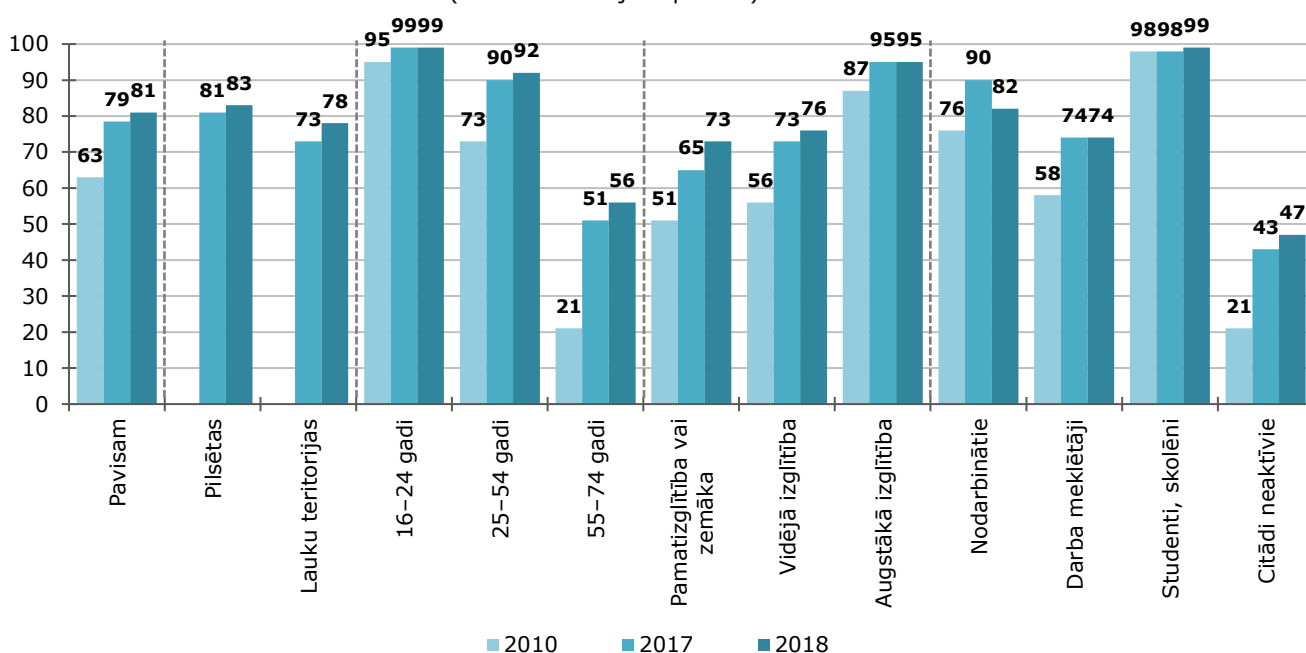
2.1. Interneta lietošana

Joprojām turpina palielināties interneta lietotāju īpatsvars, kas internetu jebkad ir izmantojuši (2018. gadā – 87 %). 81 % iedzīvotāju internetu izmanto regulāri jeb vismaz reizi nedēļā. 2018. gadā regulārākie interneta lietotāji ir jaunieši vecumā no 16 līdz 24 gadiem un iedzīvotāji vecumā 25–34 gadi, abās grupās internetu regulāri lieto 99 % iedzīvotāju. Savukārt vecākās paaudzes (65–74 gadi) vidū internetu regulāri lieto 40 % iedzīvotāju. Jāatzīmē, ka regulāro interneta lietotāju īpatsvars senioru vidū (64–74 gadi) pēdējo trīs gadu laikā ir palielinājies par septiņiem procentpunktiem (2016. gadā – 33 %). Nav būtiskas atšķirības starp vīriešu un sieviešu interneta lietošanas paradumiem. 80,8 % vīriešu un 81,5 % sieviešu norādīja, ka lieto internetu vismaz reizi nedēļā.

Regulāro interneta lietotāju īpatsvars ir tieši proporcionāls iegūtās izglītības līmenim – 95 % iedzīvotāju ar augstāko izglītību vismaz reizi nedēļā izmanto internetu, savukārt iedzīvotāji ar pamatskolas un vidusskolas izglītību internetu lieto retāk – attiecīgi 73 % un 76 %.

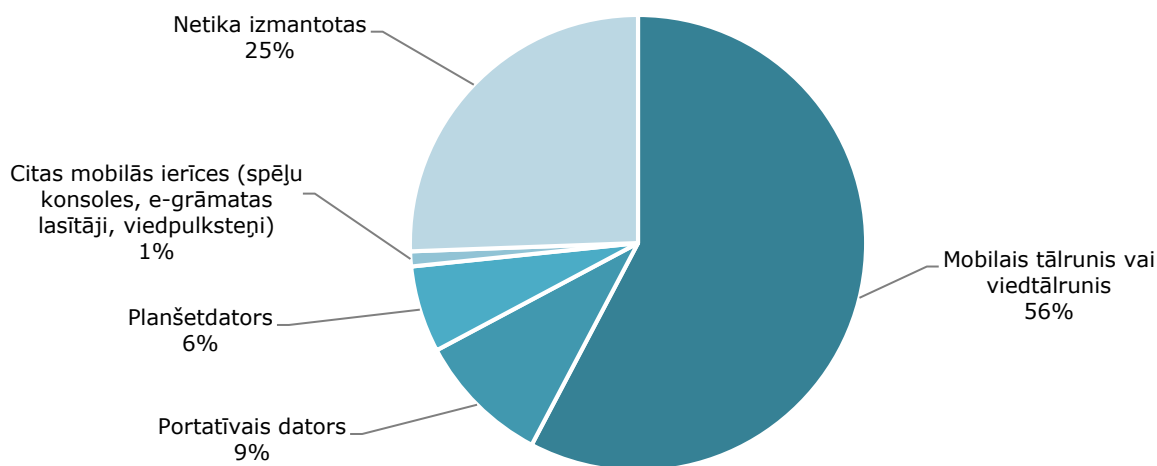
Visaktīvāk internetu lieto Rīgas (85 %) un Pierīgas iedzīvotāji (83 %). Kurzemes reģionā internetu regulāri lieto 81 % iedzīvotāju, bet Vidzemes reģionā – 79 %. Viszemākais interneta lietotāju īpatsvars ir Latgalē, kur internetu vismaz reizi nedēļā lieto 72 % iedzīvotāju.

Interneta lietošana (vismaz reizi nedēļā)
(% no iedzīvotāju kopskaita)



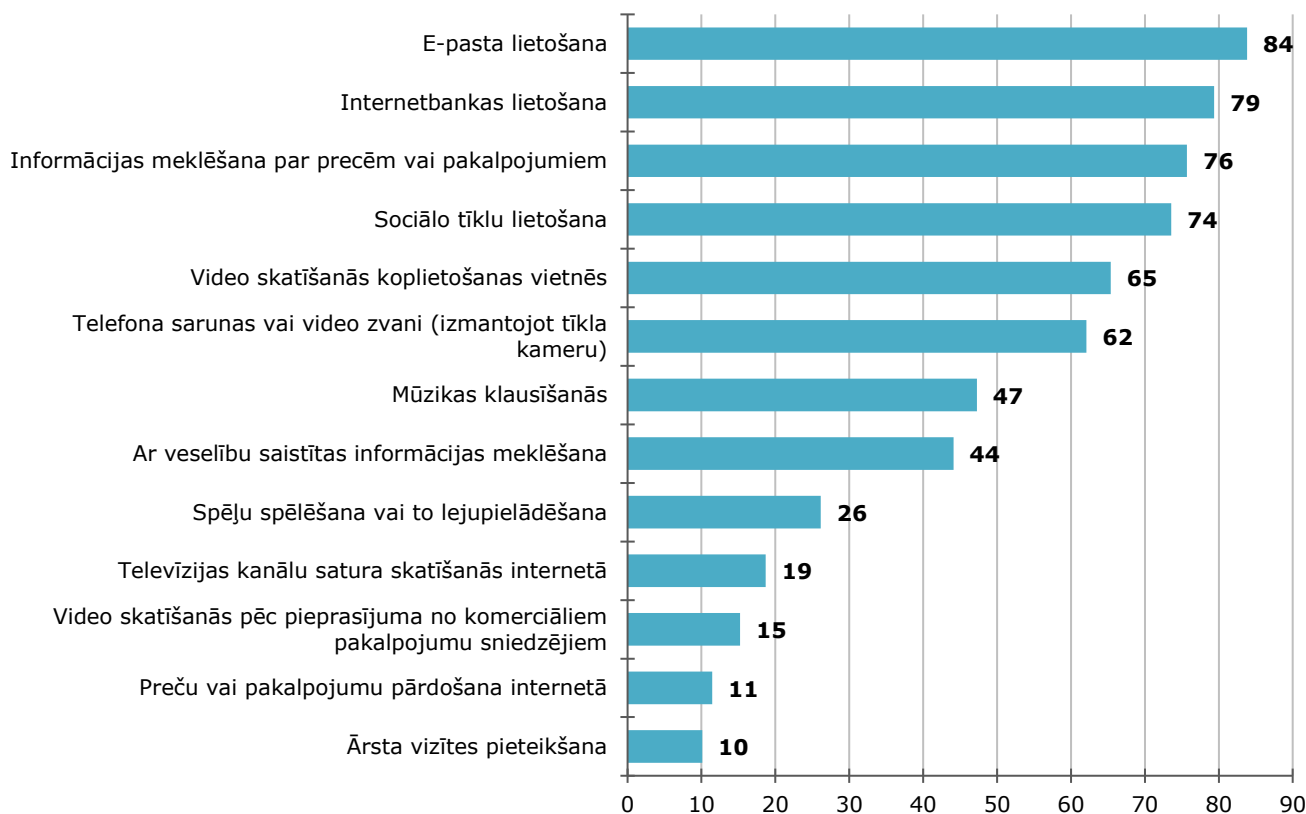
Aizvien vairāk Latvijas iedzīvotāju izmanto iespēju izmantot internetu ārpus mājām un darba. 56 % iedzīvotāju ir izmantojuši mobilo tālruni vai viedtālruni (*smartphone*), 9 % portatīvo datoru (piemēram, klēpj datoru, planšetdatoru u.c.), bet 6 % izmantojuši planšetdatoru un 1 % citas ierīces (piemēram, e-grāmatas lasītāju, viedpulksteni (*smartwatch*), spēļu konsoles u.c.), lai piekļūtu internetam ārpus mājām vai darba. Visbiežāk mobilo tālruni vai viedtālruni, lai piekļūtu internetam, izmanto vīrieši (56 %) un jaunieši vecumā no 16 līdz 24 gadiem (92 %).

Izmantotās mobilās ierīces, lai piekļūtu internetam ārpus mājām un darba 2018. gadā
(% no iedzīvotāju kopskaita)



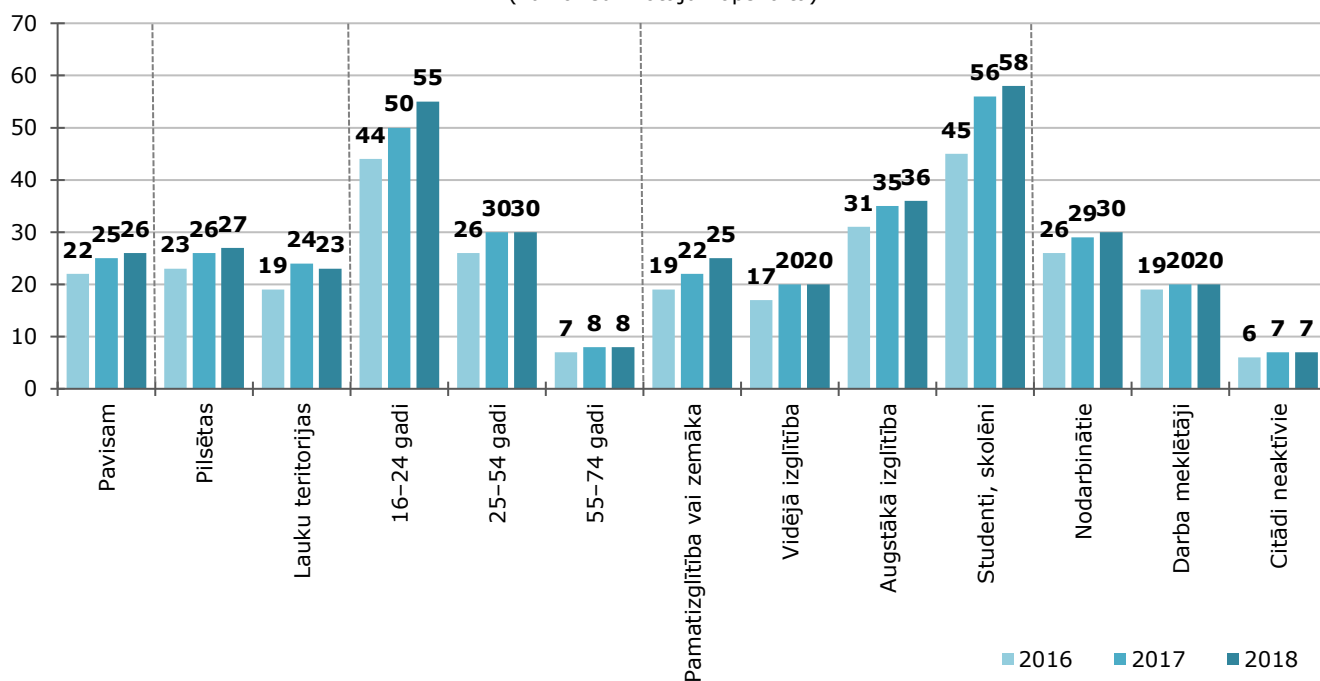
2018. gadā iedzīvotāji internetu visvairāk izmanto, lai nosūtītu vai saņemtu e-pastu (84%), lai izmantotu internetbanku (79%), lai meklētu informāciju par precēm vai pakalpojumiem (76%). 74% iedzīvotāju, kuri izmantojuši internetu pēdējo 3 mēnešu laikā, iesaistījušies sociālo tīklu aktivitātēs. Salīdzinoši mazāk iedzīvotāju izmanto internetu, lai pieteiktu vizīti pie ārsta (10%). Sievietēm raksturīgāka interneta izmantošana, lai piekļūtu sociālajiem tīkliem (78%), bet vīriešiem šis rādītājs ir 68%. Taču dzimumu atšķirība uzskatāmi redzama aktivitātē, kas saistīta ar veselību saistītas informācijas meklēšanu – 55% sieviešu norādīja, ka izmanto internetu šai aktivitātei, bet vīriešu īpatsvars ir par 24% mazāks – 31%. Vīriešiem biežāk raksturīga spēļu spēlēšana vai to lejupielādēšana – ar šādu aktivitāti nodarbojušies 31% vīriešu, kamēr sievietēm šis rādītājs ir 21%.

Interneta izmantošanas mērķi 2018. gadā (% no interneta lietotājiem pēdējos 3 mēnešos)



2018. gadā nedaudz vairāk kā ceturtdaļa jeb 26% no visiem iedzīvotājiem izmanto iespēju internetā uzglabāt dažādus datus speciālās datu uzglabāšanas vietnēs jeb mākoņos. Visbiežāk to dara studenti un skolēni (58%).

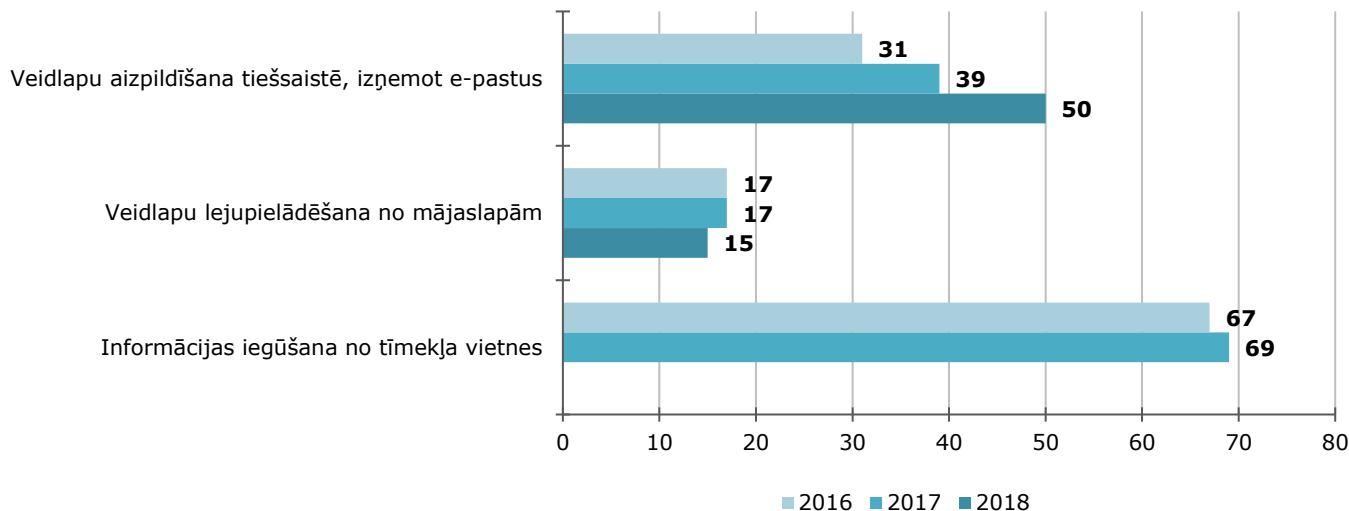
Datu uzglabāšanas vietņu (mākoņu) izmantošana internetā (% no iedzīvotāju kopskaita)



2.2. Interneta lietošana sadarbībai ar valsts un sabiedriskajām iestādēm

2018. gadā turpina pieaugt iedzīvotāju interese par sadarbības iespējām ar valsts vai sabiedriskajām iestādēm, izmantojot internetu. 50 % iedzīvotāju nosūta aizpildītas valsts vai pašvaldību pakalpojumu sniedzēju veidlapas tiešsaistē, salīdzinot ar 2017. gadu, šis rādītājs ir pieaudzis par 11 procentpunktiem, šī iemesla dēļ samazinās to iedzīvotāju skaits, kas lejupielādē veidlapas no mājaslapas – 2018. gadā to darīja 15 % iedzīvotāju, kas ir par 2 % mazāk nekā 2017. gadā

Interneta lietošana sadarbībai ar valsts vai sabiedriskajām iestādēm
(% no iedzīvotāju kopskaita)

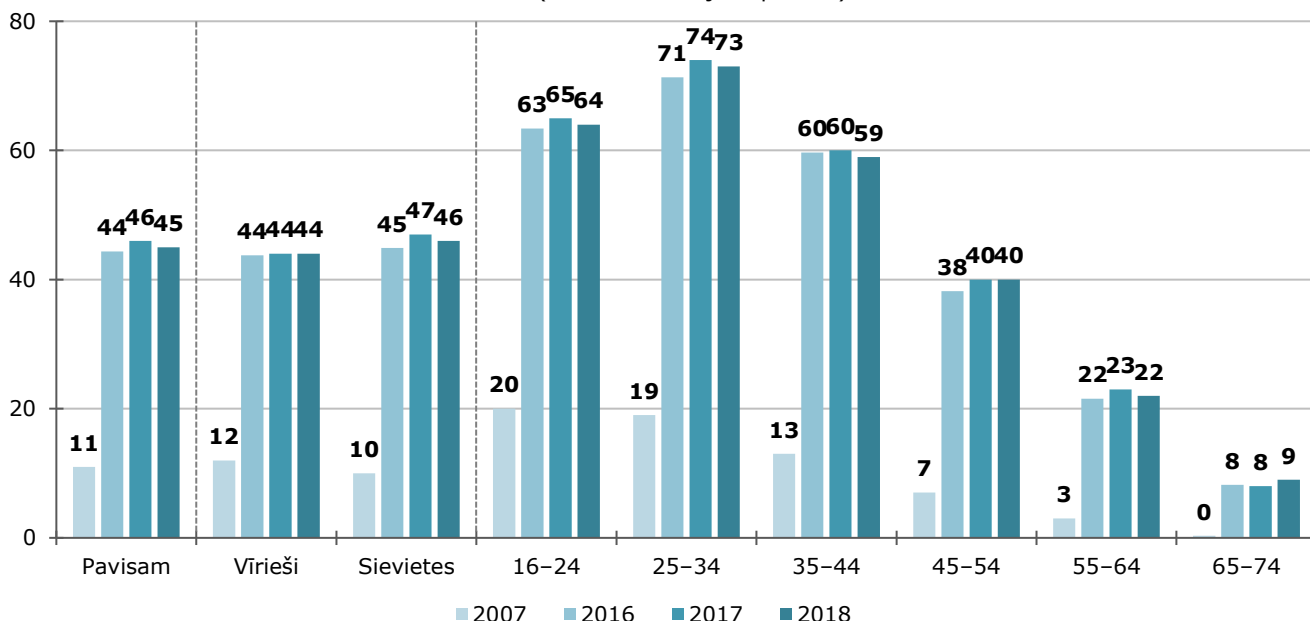


Kā galvenais iemesls, kādēļ netika izmantota iespēja iesniegt tiešsaistē aizpildītas veidlapas valsts, pašvaldību vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, tika minēts tas, ka nebija vajadzības iesniegt aizpildītus dokumentus vai veidlapas (67 %). 16 % iedzīvotāju minēja, ka viņu vietā to veica kāda cita persona (piemēram, konsultants, nodokļu konsultants, radnieks vai ģimenes loceklis) un 13 % iedzīvotāju minēja, ka tiem pietrūkst prasmju vai zināšanu par tīmekļa vietnes (mājaslapas) lietošanu vai tās lietošana bijusi pārāk sarežģīta.

2.3. Preču vai pakalpojumu pirkšana internetā

Pēdējo desmit gadu laikā iedzīvotāju skaits, kas iepirkušies internetā vismaz reizi gadā, ir palielinājies no 11 % 2007. gadā līdz 45 % 2018. gadā, bet, salīdzinot šo rādītāju ar 2016. gada rādītāju, ir vērojams viena procentpunkta kritums. Pirkumus internetā veica 46 % sieviešu un 44 % vīriešu. Visbiežāk internetā iepērkas iedzīvotāji vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem (73 %) un jaunieši no 16 līdz 24 gadiem (63 %).

Preču vai pakalpojumu iegādāšanās internetā
(% no iedzīvotāju kopskaita)



Iedzīvotāji visbiežāk iegādājās apģērbus, apavus un sporta preces (47 %), pasākumu biļetes (33 %), mājsaimniecības preces (33 %), elektroniku (30 %). Sievietes vairāk iegādājās apģērbus un sporta preces (54 %) un mājsaimniecības preces (39 %), savukārt vīrieši – dažāda veida elektroniku (44 %). Sievietes interneta veikalos preces vai pakalpojumus pasūta nedaudz biežāk nekā vīrieši, tā pēdējā gada laikā 46 % sieviešu un 43 % vīriešu veica pirkumus internetā personīgai lietošanai.

Iedzīvotāju īpatsvars, kas pirkuši preces vai pakalpojumus internetā, pēc vecuma grupām
(% no iedzīvotāju kopskaita, kas veica pirkumus internetā pēdējā gada laikā)

Preces	Gads	2016	2017	2018	no tiem 2018. gadā:						
	Pavisam				vīrieši	sievietes	16–24 gadi	25–34 gadi	35–44 gadi	45–54 gadi	55–64 gadi
Apģērbs vai sporta preces	46	46	47	38	54	56	52	51	37	27	15
Mājsaimniecības preces	34	33	37	35	39	21	40	40	38	46	34
Pasākumu biļetes	35	34	33	29	36	26	38	34	31	28	28
Elektronika	29	30	29	42	18	37	34	26	25	19	28
Citi ceļojumu pakalpojumi	21	20	18	18	17	9	21	20	20	15	14
Pārtikas preces	19	19	17	11	22	16	20	18	13	12	16
Brīvdienu naktsmītnes	24	19	15	17	13	8	19	17	18	8	3
Datortehnika	17	16	14	22	8	18	15	13	16	8	8
Citas preces	14	19	14	16	13	14	... ¹	15	17	15	11
Telekomunikāciju pakalpojumi	12	14	12	15	10	9	13	13	12	13	14
Grāmatas, žurnāli, avīzes (tai skaitā e-grāmatas)	9	9	8	6	9	6	8	7	10	7	14

¹ Trūkst datu.

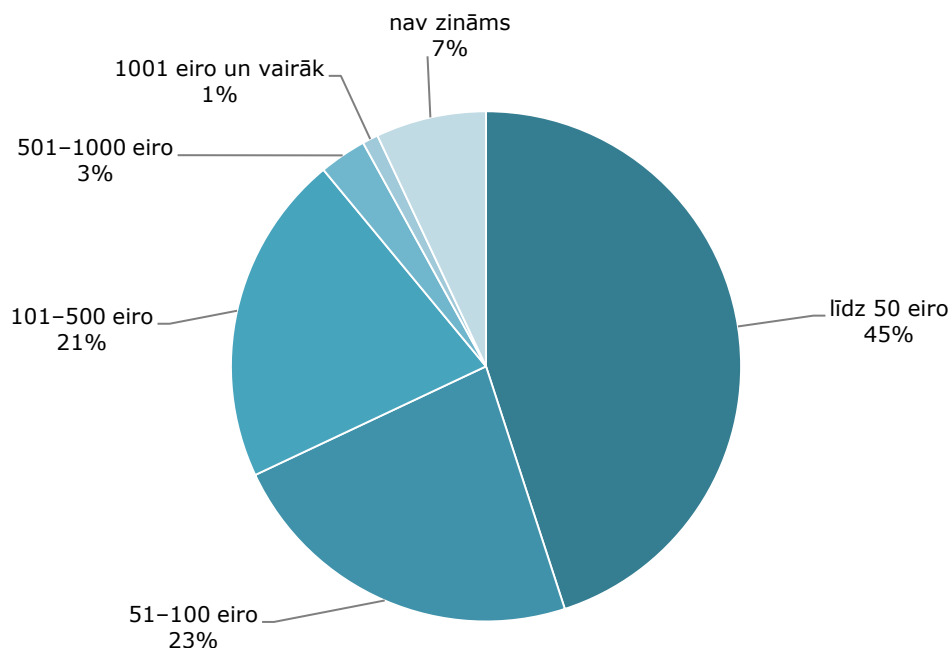
Jaunieši vecumā 16–24 gadi, kuri iepirkušies internetā pēdējā gada laikā, visbiežāk iegādājās apģērbu, apavus vai sporta preces (56 %), savukārt 37 % pirka elektronikas preces, bet gandrīz katrs trešais (30 %) – pasākumu biļetes. Seniori (65–74 gadi) visbiežāk internetā iegādājās mājsaimniecības preces (34 %), elektroniku (28 %) un pasākumu biļetes (28 %), nedaudz retāk – pārtikas preces (16 %), kā arī apģērbus vai sporta preces (15 %).

Iedzīvotāji internetā pārsvarā iepērkas 1 vai 2 reizes gadā, ko norādījuši 54 % respondentu, kuri pēdējo trīs mēnešu laikā veica preču vai pakalpojumu pasūtīšanu internetā personīgai lietošanai.

Analizējot naudas summu, ko iedzīvotāji iztērējuši, iepērkoties internetā, vērojams, ka 2018. gadā visbiežāk tiek veikti pirkumi vērtībā līdz 50 eiro. Šādu summu tērējuši 45 % iedzīvotāju, kas iepirkušies internetā pēdējo trīs mēnešu laikā, savukārt 4 % iedzīvotāju iztērējuši vairāk nekā 500 eiro.

Iztērēto naudas kopsummu aptuveni apjomi par internetā pirktajām vai pasūtītajām precēm vai pakalpojumiem

(% no iedzīvotājiem, kas veica pirkumus internetā pēdējos 12 mēnešos, attiecīgajā grupā)



2.4. Drošība internetā

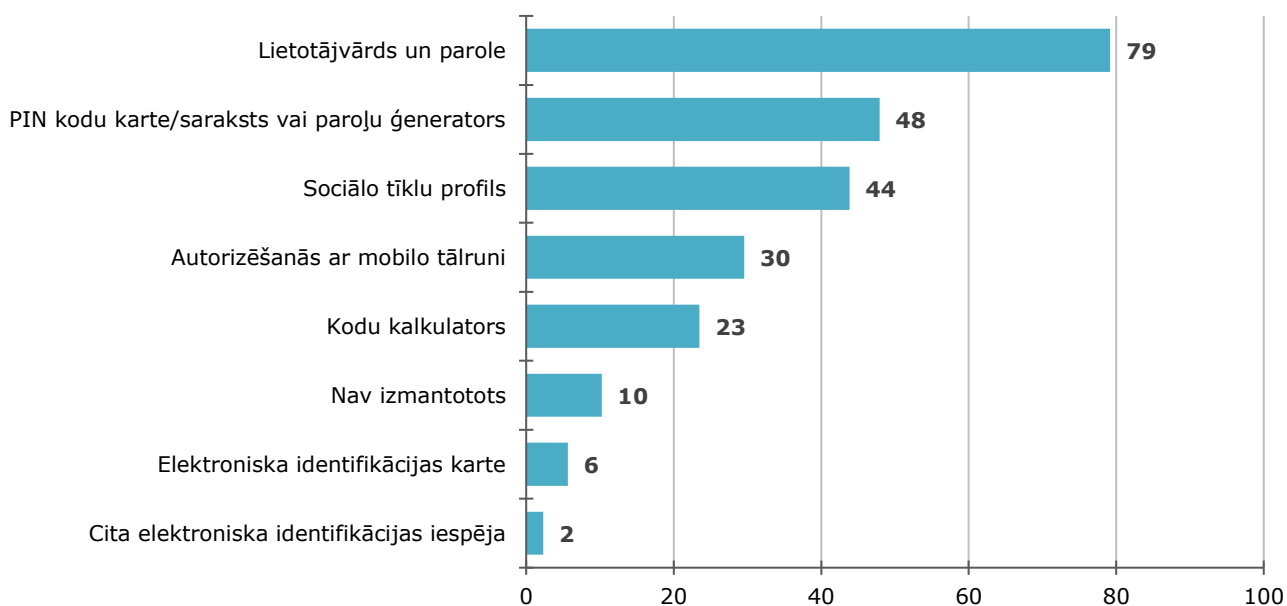
Latvijas iedzīvotāji lielu uzmanību pievērš savu viedtālrunu aizsardzībai. 2018. gadā 47 % iedzīvotāju, kuri lieto viedtālruni personīgiem mērķiem, norādījuši, ka viņu viedtālrunī komplektā ar operētājsistēmu ir uzstādīta kāda drošības programmatūra, piemēram, pretvīrusu aizsardzība, ugunsmūris vai surogātpasta bloķētājs.

Šāda veida rīcība arī pasargā iedzīvotājus no datu zaudēšanas – 90 % iedzīvotāju, kuri lieto viedtālruni personīgiem mērķiem, ir norādījuši, ka viņi nav pazaudējuši informāciju, dokumentus, attēlus vai jebkādus citus datus no viedtālruna, datorvīrusa vai ļaunprātīga koda programmatūras dēļ.

Vispopulārākā autentificēšanās metode, kas tiek izmantota, lai piekļūtu pakalpojumiem internetā, ir lietotājvārds un parole. Šo autentifikācijas metodi ir izmantojuši 79 % iedzīvotāju, kuri ir izmantojuši internetu pēdējā gada laikā. Līdz ar sociālo tīklu lietošanas pieaugumu, populāra kļūst arī autentifikācijas iespēja, izmantojot sociālo tīklu profilu, ko izmantojuši 44 % iedzīvotāju.

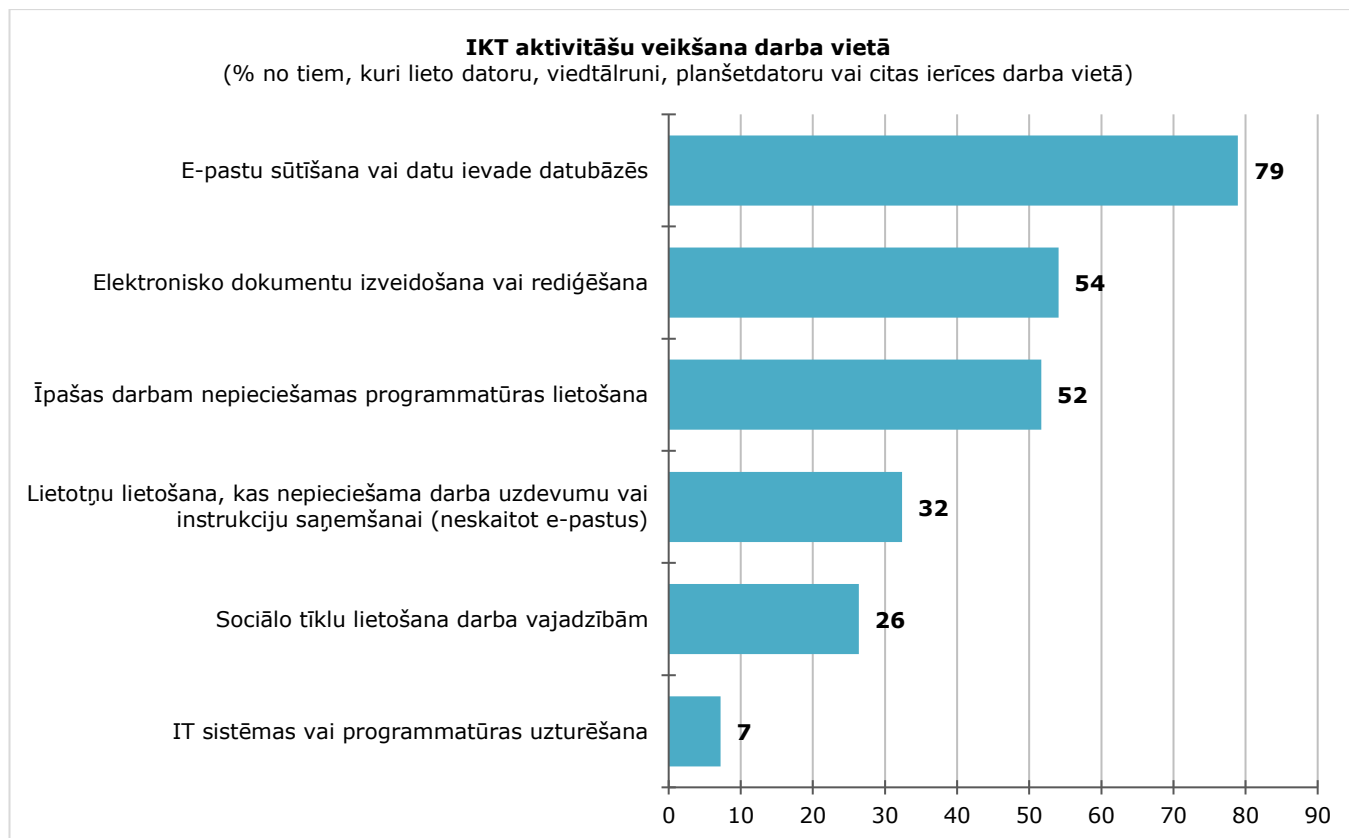
Identifikācijas/autentifikācijas rīku izmantošana

(% no tiem, kuri lietojuši internetu pēdējos 12 mēnešos)



2.5. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju lietošana darba vietā

2018. gadā galvenais interneta izmantošanas mērķis darba vietā bija e-pasta vēstuļu sūtīšana vai informācijas ievadīšana datubāzēs, kā norādījuši 79 % iedzīvotāju, kuri lieto datoru, viedtālruni, planšetdatoru vai citas ierīces darba vietā. Salīdzinoši populāra (54 % iedzīvotāju) ir arī elektronisko dokumentu veidošana vai rediģēšana.



Detalizētāka informācija par apsekojuma "Datoru un interneta lietošana 2018. gadā" rezultātiem pieejama CSP mājaslapas datubāzē.

METODOĻĢISKI PASKAIDROJUMI

Sākot ar 2004. gadu, CSP katru gadu veic apsekojumu par IKT lietošanu mājsaimniecībās un iedzīvotāju vidū. Apsekojuma mērķis ir nodrošināt datu lietotājus ar kvalitatīvu statistisko informāciju par datoru un interneta lietošanu. Apsekojumā piedalās iedzīvotāji vecumā no 16 līdz 74 gadiem, tāpēc iegūtie rezultāti ir attiecināmi tieši uz šo iedzīvotāju grupu.

Dati ir sadalīti pēc mājsaimniecību demogrāfiskā tipa, ienākumu līmeņa un pa statistiskajiem reģioniem. Dati par IKT lietošanu iedzīvotāju vidū doti sadalījumā pēc nodarbinātības, vecuma grupām, dzimuma, izglītības līmeņa un pa statistiskajiem reģioniem.